

ТЫЗЭКЪОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

МАКЪ

№ 1 (22930)

2024-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЪЫЙ
ЩЫЛЭ МАЗЭМ и 10

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Къушъхьэлъэ Адыгеимрэ зеклохэмрэ

Илъэсыкэ мэфэкхэм, зэрэхабзэу, къушъхьэлэ Адыгеим щыленыгъэр щыжъотыгъ. Ар зыхъатырыр осыр ары.

Ар телъэу илъэсыкэ мэфэкхэр хэзыгъэунэфыкы зышлоигъор гъэ къэс нахьыбэ мэхуу ыкы ащ пае Адыгеим икхушъхьэхэр кыхахы. Ащ кыхэкхэу, сыдигъуи фэдэу, мыгъи Лэгъо-Накъэ ыкы Гъозэрыплъэ лъэныкъохэм ащыжъотыгъ. Ростов, Ставрополь хэкухэм,

Пшызэ шьолъырым, Москва, Бытырбыф, Кырым ыкы нэмыкы шьолъырахэм къарыкыгъэ зеклохэр мымакхэу мы чыплэхэм ащызэблэкыгъэх. Осыр хуаоу темылыгъэми, гъэрэкхэу мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, мыгъэ нахьыбагъ, мэфэ зырызхэми ар лъэшэу кыщехыгъ. Ана-

хьэу жьугъэу зеклохэр зыщыплъэгущыгъэхэр лажэ къечъэхыплэхэр ары. Лъэгъо-Накъэрэ Анай гъэхуанэмрэ апэблэгъэ бгыхэм зэкхэм плэми хуанэу ахэр ащыгъэпсыгъагъэх. Джащ фэдэу зеклохэм гъочлэгъхэр ашлогъэшлэгъоныгъэх, Хьаджыкыо, Мышьэкыо къушъхьэ

тлуакхэми, Сырыф псыкъефэххэми яклэлагъэх. Кымэфэ рафтингми лэф ышлагъ. Чыылэм ымыгъэщынэу Шхьэгощэ «Лэл» зыкырезыгъэхыкы зышлогъохэр хьакхэхэм къахэкыгъэх.

(Икхуах я 4-рэ нэклуб. ит).

Яшлэжь агьэлъэплагъ

лэшэ зэлууплэныгъэхэм ахэклодэгъэ дзэклолхэм яшлэжь шылэ мазэм и 2-м Мыекьюапэ шагьэлъэплагъ. Мыекьюапэ гарнизоным кыпэблэгъэ мемориалым дэжь лэшэ зэлууплэныгъэхэм ахэклодагъэхэр агу кызыщагъэкыжыгъэ митинг шыкыуагъ.

лофтхьабзэм хэлэжыагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет – Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, Урысыем и Лыхъужъэу Цэй Эдуард, народнэ депутатхэм я Совет итхьаматэу Джарымэкьо Азмэт, Мыекьюапэ ипашэ игуадзэу, ветеранхэм якъэлэ Совет итхьаматэу Юрий Томчак, хабзэм иреспубликэ, икъэлэ кыулыкъухэм, иобщественнэ организациехэм ялыкхэхэр, депутатхэр, я 131-рэ мотошхончэо бригадэм иветеранхэр, фэхыгъэ дзэклолхэм ягупсэхэр. Джащ фэдэу митингым шылагъэх генерал-лейтенантэу Константин Пуликовскэр. Ащ ыкьоу капитанэу Алексей илшъэрыл ыгъэ-цаклэзэ Чэчэным шыфэхыгъ, Лыхъужыныгъэм иорден кыфагъэшъошагъ.

АР-м и Къэралыгъо Совет – Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэм ипсалъэ кызырэхыгъэщыгъэмклэ, зыцлэ мемориалым тетхэгъэ дзэклолхэм Хэгъэгум ыпашъхьэклэ япшъэрыл гъэхьагъэ хэлъэу агъэцклагъ.

— **Адыгэ Республикэм и Лыхъужъэу Къумпыл Муратр Адыгейм и Къэралыгъо Совет – Хасэм и депутатхэмрэ ацлэклэ Лыхъужъэу шыпкыкхэр зыпугъэхэм лъэшэу тызэрафэразэр къэсэлэ. Тэрклэ ахэр гъозэшлэх, цыфыгъэ зэрэпхэлъын, уи Хэгъэгум уфэшъыпкхэн зэрэфаклэ ахэр ренэу тищысэтэхыплэх. Адыгэ Республикэр цыфлыбланэхэм яхэку, Хэгъэгур къащыгугъэу кызыщыджэрэ лъэхъаным тичлыплэгъухэр сыдигъуи апэрэ сатырэхэм ах—тыгъэх,** — кылуагъ Владимир Нарожнэм.

Ащ зэрэхигъэунэфыкыгъэмклэ, илээс

зэфэшъафхэм Анголэ, Вьетнам, Афганистан, Абхъазым, Къыблэ Осетием, Сирием ащыклогъэ заохэм ыкли бырсыр кызырэхыгъэхэгъэ нэмык чыплэхэм Адыгейм шыщ дзэклолхыбэ ащыфэхыгъ. Ахэм Конституцием тетэу хабзэр Чэчэным зыпкы шырагъэуцожыгъ, дунэе терроризмэмрэ бандитхэмрэ псэемыблэжъэу апэуцужыгъэх.

— **Лъэхъэнэ кынхэм тидзэ-кллхэр емыджэнджэшхэу Хэгъэгум цухъумэн лууцоцтыгъэх, Родинэр къагъэгъунэцтыгъ. Джары сыдигъокли зэрэцтыгъэр ыкли тапэкли зэрэцтыгъыр. Урысыем идзэ хэтыгъэ дзэклолхэу, офицерхэу Хэгъэгум ззошхом илэхъан фашистхэр зэхэзыгъэтэкъагъэхэри непэ тыгу къэтэгъэкыжыгъэх. Советскэ дзэклолхэм яхабзэхэр хэушъхьафыкыгъэ дзэ операцием хэлэжыагъэхэм лъагъэклуатэ. Ахэм Донбасс пным щаухъумэ, тарихъ зэфэгъэр зыпкы рагъэу-цожыгъ. Тиреспубликэ шыщхэри ахэм ахэтых. Ахэр бланэу зэрэаохэрэр дзэ корреспондентхэм кыхагъэцты, къэралыгъо тын лъанлэхэр къафагъэ-шъуашэх. Хэгъэгум цухъу-макхэм, тичлыплэгъухэм лъэ-**

шэу тарэгушхо, — кылуагъ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ.

Генерал-лейтенантэу Константин Пуликовскэм митингым хэлэжыагъэрэ апашъхэ псалъэ кыщишыгъ.

— **Фэхыгъэ дзэклолхэм**

яшлэжь дгъэлъэплэнэу тыкы-зызэрэгушхэр илээс 29-рэ хъугъэ. Скьоу Алексей фэхыгъэхэм зэу ащыщ. Ау ар зэрэсиклалэм нэмыкхэу, мы куным ипашэуи сыщытыгъ. Илээс къэс а хъугъэ-шлэгъэ гомылухэр сыгу кы-дехъыежыгъ. Тыгъэгъазэм и 11-м тэ унашъо кытфашигъагъ рэхъатныгъэу Чэчэным щаукъагъэр зыпкы идгъэу-цожыгъынэу. Тыгъэгъазэм и 14-м скьо фэхыгъ, Илээсыклэр кы-зихъэгъэ чэщым тидзэклолхэр, сержантхэр, офицерхэр заохэм ахэклодагъэх. Мы митингым шыцлэ нэбгырабэмэ а пстэури дэгъоу къашилэжыгъ, а хъугъэ—шлэгъэ гомылухэм ахэлэжыагъэх фаеу хъугъагъэхэшь. Илээс къэс тэ тыкызызэрэгушхо, тигъусэгъэ дзэклолхэу фэхыгъэхэр тыгу къэтэгъэкыжыгъэх, —

кылуагъ Константин Куликовскэм.

Митингым икхэх дзэклолхэр шхончыкхэ дэ-ягъэх. лофтхьабзэм хэлэжыагъэхэр зы такыкхэр фэхыгъэхэм афэшъыгуа-гъэх, къэгъагъэхэр мемориалым клэралъхьа-гъэх. Я 131-рэ Мыекьюапэ мотошхончэо бригадэм идзэклолхэр 1995-рэ илээсым ищылэ мазэ Грознэм зэрэщыфэхыгъэхэм епхыгъэу чыплэ заохэм ахэклодагъэхэм яшлэжь зыщагъэлъэплэрэ Мафэр илээс къэс Адыгейм шыхагъэунафыкылы. А лъэхъаным офице-ри, сержанти, дзэклолхэ 100-м ехъу Чэчэным шыфэхыгъагъ. Дзэклолхэ 200-м ехъумэ ацлэхэр мемориалым тетхагъэх.

Александра БАЛАБАСЬ.

Сурэтхэр: А. Балабась.

ПРАТЭКЪО Зубер Гъучыпсэ ыкью

Илээсыклэм иапэрэ мафэхэм къэбар гухэкхэ зэхэтыгъ — Адыгейм изаслу-женнэ журналистэу Пратэкьо Зубер илээс 62-рэ ыныбжъэу идунай ыхъо-жыгъ.

Къоджэ почтаьоным иунагъо Зубер кыхъухьагъ, еджаплэр дэгъоу кызеуех уж Пшызэ мэкъумэщ институтым псэ-оплъэшынимклэ ифакультет члэхьагъ. Охътэ гъэнэфагъэрэ псэоплъэшыними шылэжыагъ.

Журналистикэм ыльэныкхэклэ апэрэ лъэбэкъур зышыгъэр я 7-рэ классым щеджэ зэхъур ары — урысыбзэмклэ икхлэпэгъаджэ фэгъэхыгъэу тхэгъагъэ. Нахъыжыло зэхъум, мы сэнэхъатыр лъыгъэклогъэ, район гъэзетэу «Знамя коммунизма» зыфилорэм мэкъу-мэщым-клэ иотдел илофышлагъ. Адыгэкъалэу район гупчэщыгъэм ар кыщыдэклы-щтыгъэ. Нэужым районыр агощыжы, Тэхъутэмыкыуае (Октябрьскэклэ еджэ-щтыгъэх) гъэзетэу «По ленинскому пути» зыфилорэр кыщыдагъэкхэу ауб-лагъ, нэужым «Согласие» фаусыжыгъ. Ащ лоф шишлэнэу Зубер къэкложыгъ. Бэ темышлэу, илофшакхэу уасэ фаши, Пратэкьо Зубер гъэзетым ипашэу агъэ-нэфагъ.

Адыгейр загъэпсыгъэр илээсипшл зыщыхъугъэм ипэгъокхэу районым ицыф пэрытхэм афэгъэхыгъэ тхылъ ыгъэхьа-зырынэу район пащэхэм Пратэкьом пшъэрыл кыфашигъ, «Радетели земли тахтамукайской» зыцлэу джырэ уахътэми агъэфедэрэ тхылъыр джауштэу шылэ хъугъэ.

1992-рэ илээсым кыщыублагъэу Зубер депутатхэм ярайон Совет изэлугъэкхэу заулэмэ яхэбзэгъэуцоу шы-тыгъ. Ау ошлэ-дэмышлэу кын кыфы-кыокхыгъ — хылыгъэу къэсымэджагъ. Редакциер кыбгынэн фаеу хъугъэми, ащ лофшлэныр чидзыгъэп. Зилофшлэ-шлэ зыльэгъурэ журналистым охътабэ илэ хъугъэ тхэным фигъэхьынэу. Кы-зыщыхъугъэу къуаджэу Шынджые, ащ шы-щхэм осэшхоу, гухэбэныгъэу афишлэрэр итхылъ кыщырилотыкыгъ — «Эхо древ-них синдов» зэреджагъэр. Джащ фэдэу «Тахтамукай и тахтамукайцы» зыфилорэр зытхыгъэхэми ахэтыгъ.

Пратэкьо Зубер исэнэхъат хэшылк ин фырилагъ, ащ хьалэлэу фэлэжыагъ, журналистхэм я Союз хэтыгъ, АР-м изаслууженнэ журналист хъугъэ, премиеу «Золотое перо Кубани» зыфилорэр кыфагъэшъошэгъагъ.

Ицыф гъэпсыкхэклэ, ишлэныгъэхэмклэ, лофым фыщытыкхэу фырилэмклэ къахэ-щыщтыгъ, илофшлэгъухэм шхъэкхлэфэ-ныгъэрэ лъытэныгъэрэ фашыщтыгъ.

Пратэкьо Зубер ищылэныгъэ зэрэ-зэпыугъэр «Адыгэ макъэм» шыла-жыагъэрэм гухэкхышхо ащыхъоу игупсэ-хэм члэнагъэу ашлыгъэмклэ афэтхьау-сыхэх. Тхъэм джэнэт лъаплэр кырет.

Зыфаехэр афагъэцклагъ

«Шоигъоныгъэхэм япцыйк чыг» зыфилорэ Урысые лфотхъабзэм хэлажьэзэ Адыгеим и Лышхъэ клэлэцыйкхэр зыклэхъопсыхэрэр афигъэцклагъ.

Мы лфотхъабзэр УФ-м и Президент 2018-рэ илэсым кырихъыжагъ ыкй ащ кышчыу-благъэу клэлэцыйк мини 100-м ехъоу шылэныгъэм чыплэ кын ригъэуцагъэхэм яшоигъоныгъэхэр къадэхъунхэмклэ амалышлу хъугъэ.

лфотхъабзэр заублагъэм кышхъэжыагъэу Къумпыл Мурат илэсыклэ чыгхъэу Кремлым, дунэе кыгъэлыгъон-форумэу «Урысыем», республикэм и Правительствэ и Унэ ащагъэу-цугъэхэм шоигъоныгъэ-джэгуалэхъу 6 къапыхыгъ. Шоигъоныгъиплэр Адыгеим чыпсэурэ клэлэцыйкхэм, тлур — Херсон хэкум шыщхэм ягъэх. Мыекъуапэ ыкй Мыекъопэ районым ащыпсэуэхъу илэс 13 зыныбж Ксение, 14 хъугъэ Сергей ыкй илэс 16 зыныбж Залинэ кушхъэфачэ фэагъэх. Псэуплэу Тульскэм дэс Максимэу илэси 8 зыныбжыр пультклэ агъэлорышлэрэ машинэ джэгуалэ зыклэхъопсыщтыгъэр.

Херсон хэкум шыщхъу илэс 15 зыныбжхэ Олгэрэ Софиерэ гитарэ фэагъэх.

Республикэм чыпсэуэхэрэм яшлухъафтынхэр волонтерхэмрэ Лыжэ Щтыргъукымрэ афащэжыгъахэх. Херсон хэкум исхэм Адыгеим и Лышхъэ

ишлухъафтынхэр анэзыгъэ-сыжыгъэхэр Геническэ районым республикэм иллыклоу шылэ Хъоткыо Хъызыр.

«Мэфэкл мафэхэм тэр-клэ мэхъанэшхо ил са-быйхэм агу цыкхуэр насыным зэлъиштэн-хэм. Ахэр зыклэхъопсы-рэр къадэхъуным пае тфэлэкхыщтыр зэклэ тшлэшт. Ащыщыбэ шылэныгъэм чыплэ кын ригъэуцагъ. Зыхэм япсауныгъэ кышчыклагъ, адрэхэм ятэхэр хъу-»

М. Гордышов

ишхъафыкыгъэ дзэ опе-рацием шылэ, ащыщ-хэм ны-тыхэр ялахэхэн. Сицыхъэ телъ мы лфотхъэбзэшлур тисабыйхэр нахъышлур зэрэфышхытхэм имы-закъоу, тэри, нахъыж-хэми, тишлэуэгъу-ныгъэклэ, тигуфэбэ-ныгъэклэ нэмыкхэм тадэгощэным тызэрэ-фигъэсэщтым», — кыы-хигъэщыгъ Къумпыл Мурат.

«Шоигъоныгъэхэм япцыйк чыг» джащ фэдэу хэлажьэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэр, АР-м иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр, общественнэ, федеральнэ ыкй шольпыр хэбзэ лфотхъабзэр.

лфотхъабзэр икыгъэ илэсым ишэклогъу мазэ и 15-м аублагъ, мы илэсым имэзае и 28-м нэс клошт. «Движение первых» зыфилорэм ыкй Урысыем иныбжыкхэм аналэ тетэу ар макло. Сэкъатныгъэ зилэ сабыйхэр, зипсауныгъэкхэ цыклагъэ зилэхэр, зигъот маклэхэр, сабий ибэхэр, хэушхъафыкыгъэ дзэ операцием хэлажьэхэрэм яклэ-лэцыйкхэр, Урысыем ишольпы-рыклэхэм ащыпсэуэхэрэр лфотхъабзэм хэлэжъэшхуытх. Ащ пае клэлэцыйкхэм е ащ иллыкло официальнойнэ сайтэу елка.желаний.рф лъэу тхылъ щитхын фæе.

Унэгъо гупчэм илфшлэн ыублагъ

Клэлэцыйкхэр зэрыс унагъохэм ящыклэгъэ медицинэ, психологическэ, педагогическэ, юридическэ, социальнэ лэпылэгъур шлуагъэ кытэу зы чыплэм ащыфызэхъэгъэныр гупчэм ипшэрыл шхъалэхэм ащыщ. Ащ пае унагъор шылэныгъэм зэригъэуцогъэ чыплэм еллытыгъэу фагъэцэкхэшт фэлэ-фашлэхэм япхыгъэу республикэм ит къэралыгъо учреждение зэфэшхъафхэм зээгъыныгъэ 84-мэ Унэгъо гупчэр адыклэтхэгъ. лэпылэгъу зэфэшхъафхэр языгъэгъоты-штхэ лфотхъабзэ нэбгырэ 11 мы гупчэм лут.

Къэралыгъо ыкй муниципальнэ фэлэ-фашлэхэр лэныкыуабэкхэ зыгъэцэкхэрэ (МФЦ) Унэгъо гупчэхэр кызылэхуыгъэнхэмклэ пилотнэ проектум Адыгеир хэлажы, сомэ миллиони 8-м ехъу ахъэ кыфэкхуагъ. Ащ ишлуагъэкхэ алэрэ Унэгъо гупчэр икыоу лфотхъабзэм фызытырагъэпсыхыагъ: ялоф зехафыфэ зыщэжэхэрэ залыр, джэгуплэ клэлэцыйкхэр унэр, социальнэ фэлэ-фашлэхэр зэрафагъэцэкхэшт мультимедийнэ ыкй джэгуно оборудованиер, цифрэ амалхэр, къэбар порталэу «Къэралыгъо фэлэ-фашлэхэр» ащ илэх.

— Клэлэцыйкхэр зэрыс унагъохэм ящыклэгъэ изытет нахъышлу шыгъэным Унэгъо гупчэр фэлоры-шлэшт. Социальнэ лфотхъабзэм къэралыгъо учрежде-ниехэм ыкй кыулыкхуэхэм зэлхыныгъэ адырлэу «зы-шхъаныгъупчэ» шлыкхэм тетэу ящыклэгъэ фэлэ-фа-шлэхэр мы Гупчэм щафагъэцэкхэштхы, — кылуагъ АР-м лфотхъабзэм ыкй социальнэ хэуоныгъэм-клэ иминистрэу Мырзэ Джанбэч.

Гупчэм иапэрэ лфотхъабзэу мафэ зыкыфэзыгъэза-

Илэсыклэм ипэгъокхэу къэралыгъо ыкй муниципальнэ фэлэ-фашлэхэр лэныкыуабэкхэ зыгъэцэкхэрэ Унэгъо гупчэ (Семейный МФЦ) апэрэу Мыекъуапэ кышчызэлухыгъ. Ар цыфхэм социальнэ фэлэ-фашлэхэр языгъэгъотырэ Зэхэуытэгъэ гупчэм хэхъэ.

гъэхэм ащыщ сабийбэ зилэ Алевтина Герасименкэр.

— Сэ лфотхъабзэу зэфэшхъафхэм япхыгъэу гупчэм сыкхэуагъ. Апэрэмклэ, лфотхъабзэу илэсхэр зыдэтхэгъэ тхылъым илэпектроннэ теплэ кысхэ-гъэхъан фæе, джащ фэдэу сиклалэу алэрэ классым щеджэрэм психологическэ лэпылэгъу ищыклагъ. Чэзы-умэ сахэмытэу, чыплэ зэфэшхъафхэри кысымы-кхуэхъэу, ащ дакху сабийеу сыхыгъури зыщыджэгуно чыплэ шылэу силфотхъабзэр кысыфызэшлуахыгъэх, социальнэ координаторхэм ищыкхэу кыбарыр игъэ-кхотыгъэу зэхэуытэгъэу кысхэуагъ. Унэгъо гупчэр зэрэлэрыфэгъур сицыхъэ телъэу кысхэуагъэу, —

— хигъэунафыкыгъэ Алевтина Герасименкэм.

Цыфхэм социальнэ фэлэ-фашлэхэр языгъэгъотырэ Зэхэуытэгъэ гупчэу Мыекъуапэ дэтым ипашэ игуа-дзэу Елена Бирюковам кызылэуагъэмклэ, ясоциаль-нэ учет зипсауныгъэ амалхэр зэщыкхыгъэ ыкй сэкъатныгъэ зилэ клэлэцыйкхэр 40 фэдиз хэт. лфотхъабзэ зэфэшхъафхэр Зэхэуытэгъэ гупчэм зэхыщэхэрэм илэс зэкхэуытэгъэу ахэр чанэу кыахэлажьэх. Джы мы клэлэцыйкхэм ящыклэгъэ социальнэ, педагогиче-скэ, психологическэ ыкй медицинэ лэпылэгъур Унэгъо гупчэм щарагъэгъотышт.

лэушынэ Сусан.

Апэрэр, Кэлэшэо Миланэ цыкыр, сыхатыр 3:20-м кьэ-хуьг, килограмми 3-рэ грамм 510-рэ кыщэчыттыг, санти-

Пшээшэжыеухэм илэсыр кыизэуахыг

Илэсыклер кьэбарышлэхэмкэ мыгэ тыублагэ. 2024-рэ илэсым иапэрэ сыхатхэм, чэщым сыхатыр 12-м ыуж, Адыгеим сабыи 5 дунаим кыщытехуаг. Зэклэри пшээшэжыеух.

метрэ 52-рэ илээгэаг. Ащ янэу Кэлэшэо Сайдэ тыгэгэ-зэм и 1-м сабыир кыфэху-нымкэ палээр фэгэуцугагэ-ми, илэсымкэ апэрэ хуныр ыгу кьэкыгэахэп. Миланэ цы-кыр унагьомкэ я 3-рэ пшэаш. Пшээшэжыеухэм анэмыкэ

шылэ мазэм и 1-м кьэху «зы-шлойгьохэр» мымакэу кычлэ-кыг. Пстэумкли а мафэр екыфэ Мыекьуапэ иперинатальнэ гупчэ сабий 14 кыщыхуьг, ахэм ащыцэу 5-р шьэожыеух. Пстэу-ми япсауныгэ изытет дэгьоу сымэджэщым чатхыкыжы—

гэх, яунэхэм арыфэжыгэх. Пстэумкли 2023-рэ илэсым сабий 4356-рэ республикэм кыщыхуьг. Ахэм ащыцэу 1457-р апэрэ лфыгэх, 1308-р унагьомкэ я 2-х, 1591-р ящэ-нэрэх ыкли ащ кыкылэжыкы-хэрэр.

Кьушхьэлэ Адыгеимрэ зеклохэмрэ

(Икыу).

Ошлэ-дэмышлэ лфхэмкэ Уры-сые Федерацием и Гэалорышлэ-плэ икьутамэу Адыгеим шылэ-ипресс-кьулыкьу кызэрэты-гэмкэ, илэсыкэ мэфэкл ма-фэхэр мэклофэхэ лыхьон-кьэ-гэанэжыи лфшлэнхэр гьогьогу 13-рэ зэхашагэх. Нахьбэмкэ ахэр зэлхыгэагэхэр лажэкэ бгымэ кьачэхэрэ зеклохэм зытырацэгэ шьобжхэр ары. Ахэм зеклэми апэрэ лэпылэгур арагэгьотыг, шьобж хыль-хэр агэунэфыгэхэп. Ащ фэ-шхьафэу зекло купиймэ затхы-гэаг. Ахэм ахэтыгэ нэбгырэ 38-м дагьо ямылэу Адыгеим икьушхьэхэм защагэпсэфыг.

АР-м зеклонымкэ ыкли зыгэ-псэфыплэ чыплэхэмкэ и Коми-тет пстэумкли Адыгеим Илэ-сыклер щыхэзыгэунэфыкы-гэмэ япчэагэ ыгэунэфышт кьодый. Ары нахь мышлэми, нафэр зы — гэх кьэс ахэм япчэагэ хэхьо. Аужырэ илэс-хэм чыплэ клоц зеклоным кьэ-ралыгьом зызэрэциушьомбгьу-рэм ар ихьатыр. Мыщ фэдэ кьэгэлэжьонхэм зеклон фэло-фашлэхэр зыгэцэкларэ саты-ушлэр егэгьушлэх, ау ащи зэ-

шохыгэан фэе лфыгуаклэхэр кьегэуцух. Ахэм ащыц хьа-клэщхэр нахьбэ шлыгэнхэр. Зыгэпсэфыгьохэм апэклэ мээ пчэагэ илэу Мыекьопэ райо-ным ихьаклэщхэм япроцент 60-м клахьэу чыплэхэр шаубытыгэ-гэх. Кьэнагэр мэфэклхэм якьэблэгьогьу ехьулэу ашта-гэх. АР-м зеклонымкэ ыкли зыгэпсэфыплэ чыплэхэмкэ икомитет и ТГ нэклубгьо кы-щитыгэ пчэагэхэмкэ, илэ-сыкэ зыгэпсэфыгьом мафэхэм хьаклэщ унэ мини 2172-рэ кьу-шхьэлэ Адыгеим шылэжыаг.

АР-м зеклонымкэ ыкли зы-гэпсэфыплэ чыплэхэмкэ и Коми-тет 2023-рэ илэсыр зекло-ным ыльэныкьоклэ зыфэдагэм пэшорыгэщэу зэфэхьысыж-хэр фишлыгэх. Илофшлэнкэ гьэрэкло анахьэу ыналэ зыты-ригэтыгэр лфхьэбзэу заул: лэпкэ проектэу «Зеклоныр ыкли хьаклэпэгьокыныр» зыфилорэм илэцэклен; зеклонымкэ лфхьа-бзэхэм ахэлэжыгэныр ыкли зэхэцэгэнхэр; зеклозещэхэм ар кьэзыушхьатыр тхылхэр кьыдахынхэмкэ ушэтынхэр ягэкьугэнхэр; зеклоным рес-публикэм зыщегэушьомбгьу-

гэанымкэ ахьцэхэлхьан чы-плэхэм ахэгэхьогьэныр.

Лэпкэ проектым кыдыхэ-лытагэу Адыгеим ия 5 — 9-рэ классхэм яеджэкло нэбгырэ 1300-рэ ыпкэ хэмылэу зекло ашагэх. Джащ фэдэу зыгэ-псэфыплэу Лэго-Накэ илэ-псынклэ ищыкыгэ инфраструк-турэм изетегэпсыхьан лья-гэкьуатэ.

Зеклохэм апае модульнэ псэуплэхэр агэуцунхэм фэшл кьэралыгьо лэпылэгур зэраты-гэ шьольырхэм Адыгеир ахэ-фаг. Экономикэ хэхьоныгэм-кэ Урысые Министерствэм республикэм ипроекти 8-мэ адыригэштаг. Ащ кытлупышт ахьцэм ишлэагэкэ 2024-рэ илэсым икыушым зекло унэ 122-рэ шьольырым нэпэ илэмэ кьахэхьощт. Пстэумкли ахэ-цэ лэпылэгур сомэ миллиони 150-м нахьб.

Икыгэ илэсым лфхьабзэ-хэу «Интерррали Белая», адыгэ кьуаеи, хьалыжьом яфестиваль язэхэцэнклэ комитетыр лэпы-лэгур хуьгэ. Ащ фэшхьафэу зеклозещэ нэбгырэ 16-мэ ясэ-нэхьат кьэзыгэшэпкьэжырэ ушэтынхэр акьугэх, пчэагэм

Сурэтхэр авторым иех.

щыцэу зы нэбгырэр зеклозе-щэ-зэдзэклэу (китаибзэмрэ инджылызыбзэмрэкэ).

Мы илэсымкэ зэшлэхыгэ хуьгэмэ ащыц ахьцэ хэлхьа-ным ыльэныкьоклэ «Дахьо гэх-хуьнэр» зыфилорэ проектым кыдыхэлытагэу чыплэм элек-

трорыкьуаплэхэр зэрэрацэлэ-гэхэр ыкли псыхьохэу Шьхэ-гуацэрэ Джэгуагорэ лэмыдж-хэр ательхьэгэнхэмкэ лфшлэн-хэм яапэрэ лэхэ зрагэцэкля-гэр.

АНЦОКЬО
Ирин.

Кьандаур Исмахылэ Астемир ыкьор тщыгьупшэштэп

Республикэм инахьыжхэм я Совет хэтыгэу, кыткылэхуьхэхэрэм яплун хуьпхэу дэлэжыагэу, Адыгеим зекло-ным зыциушьомбгьуным зилахь хэзы-шыхьэгэ Кьандаур Исмахылэ Астемир ыкьор мы илэсым шылэ мазэм и 3-м илэс 88-м итэу дунаим ехыжыг.

И. А. Кьандаур 1936-рэ илэсым жьоныгуаклэм и 9-м Кошхьэблэ райо-ным ит кьуаджэу Блащэпсынэ кы-щыхуьг. Гурыт еджаплэр кызеушым дзэм ащэгэаг. Балтийскэ флотым идзэ-хы кьуаджэхэм кьулыкьур ащыхыг, ащ нэужым хэушхьафыкыгэ экспе-дицием хэтэу крейсерамкэ Темыр хы гьогур Владивосток нэсу кыкыг, Тихоокеанскэ флотым кьулыкьур щу-хыг. Ащ нэужым Адыгэ кьэралыгьо кьэлэгэгэджэ институтыр кыуыг. Блащэпсынэ гурыт еджаплэм урысыб-зэмрэ адыгабзэмрэ шаригэхьыг, нэужым еджаплэм ипачэу щытыг. 1967-рэ илэсым кыщыублагэу илэс 20-м ехьурэ зеклоным ыльэныкьоклэ пэщэ лэнатлэхэр ылыгьыгэх. Аужырэ илэсхэм республикэм тарыхымкэ ыкли архитектурэмкэ исаугэтхэм якьэуш-мэн фэгэзэгэ кьэралыгьо инспекциеу культурэмкэ Министерствэм кьепхыгэм пэщэныгэ дызэрхьаг.

Кьандаур Исмахылэ кыткылэхуьхэ-

хэрэм яплункэ, зеклоным епхыгэ про-изводственнэ, мылэку-техникэ льяпсэм илэпытэнклэ лфышхо ыгэцэкляг, джащ фэдэу Адыгеим итарихь-культурнэ клэн кьэушумгэаным илахьышхо хышыхьаг. «Адыгэ Республикэм тарыхымкэ ыкли культурэмкэ исаугэтхэр» зыфилорэ каталогыр зэхигьэуцаг. Уахьтэм ди-штэрэ, цыфхэр зыгэгумэклэ лфыгьо зэфэшхьафхэм афэгэхьыгэ тхыгэхэр Урысыем ыкли республикэм ягэзетхэмрэ журналхэмрэ кьащыхиутыгэх. Тыдэ лф зыцэши, щылэныгэм хэшылк дэгьу зэрэфырилэр, лэпэлэсэнэгэ ин зэрэхэ-лыр, гуетыныгэ зэрилэр кьыхэщытыг. Илэсыбэрэ елолэнчэу лф зэришлэгэм пае Кьандаур Исмахылэ цытху тхылхэ-хэр, медаль зэфэшхьафхэр ыкли медалэу «Адыгеим и Щытхуьхэ» зыфилорэр кыфагэшьошагэх. Ишхьэгьусэу Ну-риет Хьаджырат ыпхур игьусэу (бэмы-шлэу зидунай зыхьожыгьэр) кьорэ пхьурэ зэдаплуг.

Ыныбжыкыкэ зыгэпсэфынэу кьытефэ-щыгэ нахь мышлэми, Адыгеим инахьыж-хэм я Совет илофшлэн чанэу ар хэлажэ-щыгэ, кьуаджэу Блащэпсынэ иобше-ственнэ-шлэшэ организациеу илофшлэни илахьышхо хышыхьаг. Хэгэгум кыщы-хуьрэ хуьгэ-шлагэхэм ренэу ащ защи-гэгьуазэщыгэ, политикэмкэ, эконо-

микэмкэ, культурэмкэ ыкли социальнэ лэаныкьомкэ нахьышлум тегэпсыхьэ-гэ зэхьокыныгэу кьэжэхэрэм ады-ригэаштэщыг. Тхылхэу «Путь борьбы и надежды» зыфилорэр кьыдыгэкыг. Ар зыфэгэхьыгэр адыгэхэм гьогу кьинэу кьакьугэр ыкли нэпэрэ цылаклэм кьызэрэнэсыгэхэр ары. Нахьбэмкэ лэубытыплэ ышлыгэр ежэ кьызыхьыгэ икьоджэ гупс ары. Цыф гулэгьоу, кьин хафэхэрэм лэпылэгур арытынэм фэхьазы-рэу ар щытыгэми, щылэныгэм кы-гьэуцурэ лфыгьо горэхэм язэшлэхын зеуталэкэ, теубытагэрэ пытагэрэ зэрэхэлхьэр кьэлэагьощыг. Лэпкэ зэхэдз илагэп, цыхьэшлэгьу ныбджэгьоу щытыг. А пстэуми сэмэркьэу дахэр ахэлхьыг. Джащ фэдэу ары иныбдзэ-гьухэм, лф дэзышлагэхэм ыкли зышлэ-щытыгэ пстэуми ар агу кьызэринэщтыр. Адыгеим инахьыжхэм я Совет хэтхэр, лф дэзышлагэхэр ыкли иныбдзэ-гьухэр Кьандаур Исмахылэ Астемир ыкьом иунагьорэ илахьылхэмрэ афэт-хьаурыхэх. Унагьоми, лэаьоми кьины-шхо кьафьыкыкыг. Шьуанэ-шьуатэхэм гьогу шлагьоу кьызэпачыгэм мы мэфэ хыльэхэр кышшурфарэгэпсынкл.

ГЪУКЪЛЭ НУРБЫ.

Адыгэ Республикэм инахьыжхэм я Совет итхьамат.

Кьэбэртэе Адыгэ Хасэм итхьаматэу Хьашлэцэ Мухьамэд ыпхьоу Щыфэкужь (Хьашлэцэ) Данэ идунай ыхьожыг

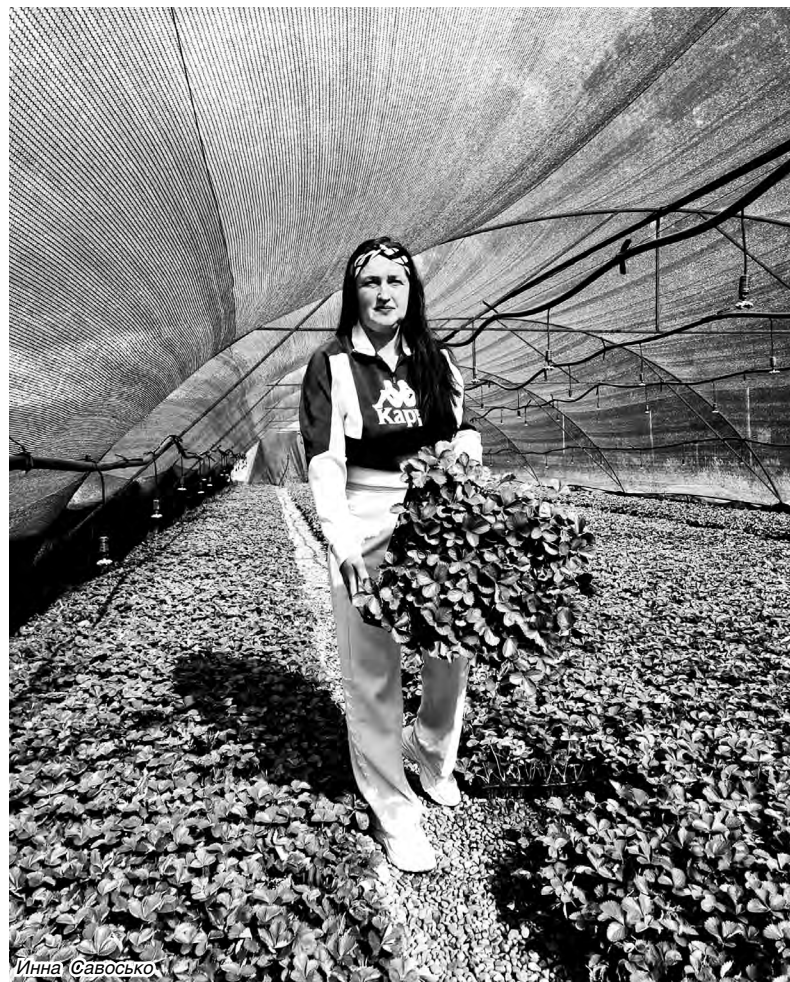
Данэ Налшык кыщыхуьг, Кьэ-бэртэе-Бэлыкар кьэралыгьо универ-ситетыр кыуыг. Иорданием щыц адыгэ клалэм унагьо дишли, джырэ нэс ащ щыпсэу, пачыхьэм ыкьоу Хьамзэ ыцэ зыхьырэ гурыт еджаплэм адыгабзэмкэ щыригэджагэх.

Данэ творческэ зэчый хэлхьыг, усэ хьалэмэтхэр икьэлэмыпэ кы-пыкыгэх. Гэзэтэу «Нартым» ире-дактор шхьалэ ар игодзаг. Гэзет-хэу «Адыгэ псалэм» «Советская молодежь», «Черкес хэку» зыфи-лохэрэм, журналхэу «Юшхьамафэм», «Литературная Кабардино-Балкария», «Нарт» (арапыбзэкэ кьыдэкли) зы-филохэрэм ащ итхыгэхэр кьарыхьа-гэх.

Адыгэ Республикэм иобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэмрэ» «Ады-гэ макэм» иредакциеу илофшлэхэмрэ лэшэу гухэкэ ащыхуьг Щыфэкужь Данэ идунай зэрихьожыгьэр ыкли щымылэжыи иунагьорэ илахьылхэмрэ афэтхьаурыхэх.

Къэралыгъо ІэпыІэгъур къышхъэпагъ

Илэс тІокІым ехъугъэу цумпэ къэгъэІыным пылъ Мыекъопэ райо-
ным ит поселкэу Тимирязевэм щыщ Инна Савосько. ИлэсиплІкІэ
узэкІэлэбэжмэ ежевики ыгъэтысхъагъ.

Иннэ къызэрэтиІагъэмкІэ, 1998-рэ илэсыр ары апэрэ цумпэ куашэхэр зигъэтысхъэ-
гъагъэхэр. Ащыгъум ежъ ихатэ
къышхъэІыщтыгъэх. Илэс
къэс цумпэу ыгъэтысхъэрэм
хигъахъозэ зызеушъомбгъум,
мэкъумэщ-фермер хъызмэтшІа-
плэ ыгъэпсыгъ.

2017-рэ илэсым къэралыгъо
ІэпыІэгъур Иннэ ыгъэфедатъ.
Мэкъумэщ хъызмэтыр мылкъу
къэкІуапІэу къыхэзыхыгъэхэм
грантхэр ятыгъэнхэм фэгъэхы-
гъэ программэу «Езгъэжъэгъэ-
кІэ фермер» зыфилорэм хэлажы
сомэ миллионрэм мин 300-рэ
къыратыгъагъ.

— Ар лъэшэу къыэтшхъэпагъ,
— ыІагъ ащ. — Тхылъэу ищы-
Іагъэхэм ягъэпсыны Іофыбэ
къыпкІыгъэп, мэкъумэщ хъыз-
мэтымкІэ район ГъэІорышІа-
плэм испециалистхэр къыддеІа-
гъагъэх. Программэм о уиІахъу

хэплъхъащтыр плэкІэІыныу
къыдэІытагъ. Арышъ, ар пфэу-
гъоимэ ухэлэжъэн фаеу сэлъы-
тэ. Ахъщэу къытатыгъэмрэ тэ
тиІагъэмрэ зэхэдгъахъохи фэ-
баплэхэр тшІыгъэх, рассадэхэр
къэтщэфыгъэх.

Непэ Иннэ цумпэр фэба-
плэхэми къащегъэІы, ахэм
аІэмытэуи иІэх. Зы куашэм
грамм 400 — 500 къеты. Ар
мыдэеу еІо фермерым. Мыгъэ
тонни 2,5-рэ къаугъои Іаугъэ-
кІыгъ. Цумпэр зыпарэми ащэ-
рп, сатыу зышхыхэрэр къаІо-
хэзэ хъасэм щащэфы.

КъызэрэтиІагъэу, илэсиплІ-
кІэ узэкІэлэбэжмэ ежевикэр
агъэтысхъагъ. ЫпэрапшІэу
мы цумпэ лъэпкъым икъэгъэ-
Іыны опыт цызіІэхэр упчІэжъэ-
гъу ашхы, ахэм къаралыгъэм
тетэу кошэ цыІкІухэр Респу-
блІкэу Къырым къыращыгъагъэх.
Ар чыгоу зыхагъэтысхъагъэм

мыдэеу еІкІугъ, илэсищ зытешІэ
ужым дэгъоу къыпкІэнэу ри-
гъэжъагъ. Иннэ тызэрэщыгъэго-
загъэмкІэ, охътэ зэфэшхъаф-
хэм ІаугъэІыны яІэным фэшІ
жъэу къэхъурэ лъэпкъхэри,
Іасэу зигъо хъухэрэри, ахэм
азыфагу къифэу къызпкІэхэрэ-
ри агъэтысхъагъэх.

А зепстэумэ анэмыкІэу цум-
пэ ыкІи ежевикэ гъэтысхъэхэр
къызсагъэІырэ питомник агъэ-
псыгъ. Ащ лъэпкъ зэфэшхъа-
фыбэ дэт, ежъхэм агъэтысхъа-
щтыр къызэрахахырэм имыза-
къоу сатыу зэрашыны яІ.

— Цумпэм, ежевикэм чыгоу
ядгъэубытырэм тапэкі хэдгъэ-
хъонэу тыфай, нэмыкІхэри
дгъэтысхъэхэмэ тшІоигъу, —
ыІагъ Иннэ тапэкі гухэлъэу
яІэхэм тызакІэупчІэм.

ЗэкІэ агу иІыыр къадэхъунэу
тэри тафэлъало, илэсыкІэу
къыхагъэмкІэ тафэгъушІо!

Процент 95-м гъэстыныпхъэ шхъуантІэр агъэфедэ

Адыгеир ары зигугъу тшІырэр. Іахъэхэлъ обществэу «Газпром
межрегионгаз Майкоп» зыфилорэм ипресс-къулыкъу тызэрэщыгъэ-
гъозагъэмкІэ, республикэм исым ипроцент 95-мэ мы гъэстынып-
хъэр яІ.

Іахъэхэлъ обществэу «Газ-
пром» зыфилорэм ипрогра-
ммэу гъэстыныпхъэ шхъуантІэр
цыІфхэм аІэкІэгъэхъэгъэным
фэгъэхыгъэм Адыгеир зыхэла-
жъэрэр 2002-рэ илэсым къы-
щыублагъ. Зэрэзэдэлэжъэштхэм
фэгъэхыгъэ тхылъым лъэны-
къуитІур зыкІэтхагъэр 2007-рэ
илэсыр ары. 2011-м Адыгеим
газ зымыІэу исхэм аІэкІэгъэхъэ-
гъэнэу зээгъыныгъэ зэдашыгъ.

2002 — 2022-рэ илэсхэм
сомэ миллиардрэ миллион
600-м ехъу инвестициеу «Газ-
промом» республикэм къы-
хилъхъагъ. АщкІэ псэупІэхэр
зэзыпхыхэрэ газрыкІопІэ 22-рэ
ашыгъ, ар километрэ 219,3-рэ
мэхъу, унэ 5905-мэ гъэстыны-
пхъэ шхъуантІэр аІэкІэгъэхъэ-
гъэным пае котельнэ 38-рэ
агъэуцугъ.

«Догазификацием» фэгъэхы-
гъэ программэр 2021-рэ илэ-
сым ибэдзэогъу мазэ Адыге-
им щыпхыращынэу рагъэжъагъ.
«Газпром межрегионгаз Май-
коп» зыфилорэм ипресс-къулы-

къу къызэрэтыгъэмкІэ, а уахъ-
тэм гъэстыныпхъэ шхъуантІэр
зымыІэу, ар ишагу ращэлэным
пае лъэлу тхылъ къэзтыгъэр
9900-м ехъу. Ащ щыщэу 8000-м
ехъумэ компаниер зээгъыны-
гъэм адыкІэтхагъ, зэкІэми ягъу-
напкъэхэм афыращэллагъ, унэм

рищагъэу зыгъэфедэрэр 9380-м
ехъу. Социальнэ псэуалэхэм
газыр ящэлэгъэным фэшІ лъэлу
тхылъи 10 къатыгъ.

Урысые политическэ партиеу
«Единэ Россиер» мы програм-
мэм кІэщакІо фэхъугъ, УФ-м и
Президент къадыригъэштагъ.

Владимир Путиным псэупІэу
гъэстыныпхъэ шхъуантІэр зы-
дэшагъэхэм ар зымыІэу адэхсэм
яшагу гъунапкъэхэм ыпкІэ хэ-
мылъэу газыр афынагъэсынэу
пшъэрылъ къышхыгъ. ЦыІфхэм
ежъхэм яунэ зэрэращэлэщтым-
рэ зэрэщызбгыращыщтымрэ
зыпкІэ атырэр.

2005 — 2020-рэ илэсхэм
ателъытэгъэ программэу Адыге-
им гъэстыныпхъэ шхъуантІэр
щызбгырыщыгъэным фэгъэхы-

гъэм къызэрэщыдэІытагъэу,
сомэ миллиардрэ миллион
300-м ехъурэ инвестициеу ком-
панием республикэм къыхилъ-
хъагъ. АщкІи псэупІэхэр зэзы-
пхыхэрэ газрыкІопІэ 21-рэ
ашыгъ, ар километрэ 204-рэ
мэхъу.

2020-рэ илэсым ичъэпы-
огъу мазэ Іахъэхэлъ обществэу
«Газпром» зыфилорэм ипашэу
Алексей Миллеррэ АР-м и
Лышхъэу Къумпыл Муратрэ
2021 — 2025-рэ илэсхэм ате-
лъытэгъэ зээгъыныгъакІэм
зэдыкІэтхагъэх. Республикэм
гъэстыныпхъэ шхъуантІэ зымы-
Іэу исхэм аІэкІэгъэхъэгъэным
джыри сомэ миллионы 3,1-рэ
компанием пэІуигъэхъанэу ащ
къыщыдэІытагъ. «Газпромом»
гъэстыныпхъэ шхъуантІэм икІуа-
плэхэр псэупІэхэм арищэлэ-
щтых, урамхэм ащызбгырыщы-
щтых, республикэм и Прави-
тельствоу цыІфхэм яхъакухэр
газыр ящэлэгъэным фэгъэхъа-
зырыгъэнхэр ыпшъэ рилъхъа-
жыгъ.

Программэм къызэрэщы-
дэІытагъэмкІэ, социальнэ
мэхъанэ зилэ псэолъэ 21-рэ
ашышт, Мыекъопэ, Тэхъутэмы-
кЪое, Джэджэ, Красногвар-
дейскэ, Шэуджэн ыкІи Теуцожь
районхэм япсэупІэ 19-мэ гъэ-
стыныпхъэ шхъуантІэр арищэ-
лэшт, ащызбгыращышт. Джащ
фэдэу индустриальнэ паркхэу
«Яблоневский», «Новый Сад»
зыфилорэм гъэстыныпхъэ
шхъуантІэр зэбгырызытІупшырэ
станциехэмрэ ар зэрыкІошт-
хэмрэ ащыгъэуцугъэныр къы-
дэІытагъ.

НэкІубгъор зыгъэхъазырыгъэр ХЪУТ Нэфсэт.
Сурэтхэр: зэлухыгъэ къэбарлъыгъэлэс амалхэр.

Къуекъо Налбый и Уахътэ гъунэнчъ

Дунэе мэхъанэ зилэ произведениеу Къуекъо Налбый ытхыгъэхэм уакытегушылэныр лэшлэхэп, арэу шытми, сэ ахэр кызырэгъурылауагъэхэм ялытыгъэу, зэгъэпшэнхэри сшыхэзэ, ягугъу къэсшы сшлоигъу. Ащ ытхыгъэхэр лъэныкъуабэ мэхъух, гупшысэ чыжьэх.

гушъхэкӀэ шӀэлъшумэ, ар дэгъу дэд...»

Налбый етхы: «Унэми уизагъэрэп... Тара цыфым и Унэ? Жьыр щӀшъуи, щӀр пхырӀкы, уехъажьы, укьекы. ЧӀщ щӀхъу, нӀф кыщӀшъы, зӀклӀри щы-зӀхӀкӀухъагъ. Пегъымбарым игушылӀп сӀ сызӀжӀэр, ар сиунэ сисӀу зӀхӀсхми сфӀкӀушт, ау унӀм сисми дунаишхом сы-кыгъушъ, сӀ сызӀпаплӀэрэр ТхьӀшхом игушылӀ. ТидӀ щыл си ТхьӀшхо? Ари кӀзӀзгъотыгъэп... Сыдым фӀдӀа цыфым ынӀгу, ыпкӀ? ТыкӀзӀзылӀгъуэрӀмӀ кыддӀашӀэрӀм тытекӀодӀштба тӀри? Сыда тлӀгъуэрӀм ыкыбы щылӀр? ТызфӀмьы ахӀрӀтыр арымӀ шӀӀ пстӀуми яджӀуап тызчылуӀкӀжыщтыр?»

Лев Толстоим итхылӀ анахъӀу щысӀу кызылӀсхыгъэр щӀрыо гушылӀ зӀклӀ зӀхӀлӀшъ ары, лъыбӀмӀ кыралотыкыгъӀхэр, ялофлагъӀхэр щызӀхӀуагъӀхэр. Джащ фӀдӀу щысӀу кӀӀпхыӀн лӀӀӀкыщтых ГабриӀль Гарсия Маркес и «ИлӀэсишъ зыкы-хъӀгъӀ зӀкӀоныгъэр», Фридрих Ницше илофлагъӀу «Так гово-рил Заратустра» зыфилохӀэр ыкы нӀмыкыбӀхӀу уахътӀм фӀгъӀхыгъӀ гупшысӀ куухӀ зышылӀгъӀхэр. Ау ахӀм Къуекъо Налбый итхыгъӀхэр зӀрате-кырӀ лӀӀкыӀм кыыритыгъӀ

ЗыдежӀэрӀм нӀмысӀу, нарт лӀӀхъусӀр кӀууцӀу хӀбзӀп». Мыщ кыхӀзӀгъӀшӀрӀр «Нартыр ХъоурӀ УахътӀрӀ ягупшысӀэрӀп» зыфилохӀэр ары. ГупшысӀр лӀы-тӀгъӀкылатӀ: «НартмӀ ялышъ, УахътӀмӀр ХъоумӀр янӀкӀокы-нӀу ежъӀгъагъӀр, зӀпырыгъӀ-загъӀу чӀӀщтыгъӀ КъунтабӀш ынӀрӀ ыпӀрӀ ацӀхъу чыӀм кыхӀхӀмыщӀу, ыпкыӀн-лӀнӀ иадрӀ куп мыжъомӀр ятӀлӀмӀр зӀклагулагъӀу хӀтӀагъ». «Гъа-шӀӀу о зӀппӀсыжыгъӀм сӀгу-шылӀ ыпӀ ешъыфӀ, сӀпсалӀ зы-налӀ зыхӀмызыгъӀ сшъха-цыхӀр уахъом ыжӀгъу щӀуа-лӀх, УахътӀмӀр ХъоумӀр сы-рӀзӀпышӀан!...

ЗӀдӀгушылӀгъу гӀшӀлӀгъонӀу «ДӀдӀри ары, ыкӀхӀхӀри ары» зыфилохӀр кӀӀбарыр кызырӀри-гъажӀэрӀр:

Лашын. ФӀнӀс, сӀд уахъта тызчыпсӀуэр?

ФӀнӀс. УиупчӀӀ кызыгурыло-рӀп, Лашын. СӀ джӀнӀ пкыжы-гъӀмр гъончӀдж зӀлтхыгъӀм-рӀ сӀдӀпсӀу. УахътӀр арымӀ... ПкӀантӀ кӀхӀхӀу кызыгомӀтӀу, кызыдемышъоу, чӀщӀуи мафӀуи зынажъ сымылӀгъуэрӀм сӀда сызфигъӀгъумӀкыӀн фаер?

Лашын. Ары шъхае, уахътӀр

хӀу, ыцыпӀ кӀуууытыӀн умы-лӀӀкыӀнӀу куугъӀ ахильхӀзӀз тапашъхӀ кыырилъхагъӀх. АдыгӀ литературӀр зытыригъӀу-цогъӀ лӀӀаӀлӀм лӀыкӀлӀмыхъан лӀӀпкӀ бӀ дӀдӀ дунаим зӀрате-тым щӀч хӀлӀӀп.

«ФӀнӀс, тӀӀкы тешӀагъӀу Ла-шын» зыфилохӀр кӀӀбарӀу рома-ным щыщым зӀдӀгушылӀгъоу хӀтым, лӀӀш дӀдӀу сӀ сыгу рихъырӀм, сӀгушылӀхӀр кӀагъӀ-шыпкӀжӀӀу кысӀшӀхъу:

— ТянӀ ыныбӀ зылызӀз, сыкӀзӀзылӀфӀштыр кысӀзӀупчӀы-гъагъ:

— УкызытӀхъошт дунаир зыфӀдӀр ошӀа, сӀклӀп?

— Тян, — сӀуагъ, — сӀ зыми сыгулӀрӀп, ау укыӀзӀупчӀӀмӀ, ащыгъум сикошъыгъо хъугъӀшъ, кысӀау: сӀд фӀдӀа дунае сӀб-гъӀлӀгъуштыр?

— НӀфын, — ылауагъ тӀнӀ, — унӀ кызытӀепхыӀмӀ, уплӀӀшт.

— Ащыгъум, сӀгъӀгъун фаехӀр щылӀх, ар сӀгуап.

— ЧыгъхӀр кыщӀӀкыӀх, ахӀмӀ кӀапӀкӀ.

— Ащыгъум, мӀлакӀӀ сылӀмӀ, кыпысчын щыл.

— Чыгъум лӀыпсыр цагъащӀ, пкӀантӀр кыщыхы.

— ЗӀхӀсхырӀп, тӀн.

— Лыпсыр цагъащӀ...

— КызыгурылӀрӀп, тӀн...

Умыгул, ащыгъум. Лыпс зы-щамыгъӀчӀрӀ уахътӀ горӀм сыкӀхъуштыр.

Филологие шӀӀныгъӀхӀмкӀӀ кандидатӀу Хъуажъ Нуриет Къуекъо Налбый фӀгъӀхыгъӀ итхыгъӀу «ЛӀӀпкыӀм идунай» зыфилохӀр мыщ фӀдӀа сатырхӀр хӀтых: «Къуекъо Налбый тхӀаӀлоу, гупшысӀаӀлоу ТхьӀм кыгъӀхъугъ, адыгӀ бӀз кӀаӀбз, бӀз куу, бӀз щӀрыо лӀӀкӀлӀӀу. Ащ инӀу уз-лӀкӀеубытӀ, уеумӀхы, укыӀхӀ-кыжыӀн умылӀӀкӀӀу оухыфӀ итхылӀ бгъӀтӀылӀырӀп. АдыгӀ лорӀуатӀм ыбзи, икыӀгъӀлӀгъо-кӀӀ амалхӀри, итемӀмӀ, иоб-размӀ кӀӀ шыпкӀӀу еклӀпӀкӀӀ-хӀри, ащ фӀдӀу художественнӀ литературӀм — усӀм, прозӀм, драмӀм яхӀбз куухӀр, якыгъӀ-лӀгъуӀ амалхӀри кызылӀкы-гъӀхъагъӀх».

Налбый игушылӀ щӀрыохӀм ащышӀхӀмкӀӀ ситхыгъӀ кӀӀсы-ухыжыӀн:

«Мыщ кыушъхӀхӀр щы-лӀагӀх, ау цыфхӀр ахӀмӀ ашъхӀадырӀпӀхы. Мыщ чыгъ-хӀр щыпытӀх, ау ышъхӀапӀ ыубытӀу, кыкыудыймӀ, цы-фым кымыуфӀн ахӀтӀп...»

ДӀРБЗ Тимур.

Урысыем итхӀаӀхӀм я Со-юз хӀт.

Къуекъо Налбый и УахътӀ гъунӀнчӀым кыхӀӀкы, дунаир зӀрӀгъунӀнчӀым фӀдӀу ари щыт, уахъори гъунӀнчъ, «Ошъогури — сӀд ар? Ошъогум уиплӀӀу зыгъас, кӀӀлӀхъу. ТӀӀкӀурӀ иплӀӀ-ри, унӀ упыцӀӀ — кӀӀошӀжъа? СӀри кӀӀсшӀлӀжыӀрӀп, нӀгу илӀ-пышъ ары, пкы илӀп, ышъуи зӀокы зӀпыт. ТӀ итлӀагъо тшӀоигъор тӀлӀгъу, ежъ изытет шыпкӀӀ тигъӀлӀгъуэрӀп».

Ары, тыкӀзӀзылӀгъуэрӀ дунаир тӀ зӀратлӀгъуэрӀр, шъо зӀфӀ-шъхафхӀр нӀм кызырӀкӀи-дзӀхӀэр, мӀу кытӀкӀаохӀэр, гъомылапхӀм илӀшӀугъӀ, а зӀклӀри гъум зӀрӀнӀсырӀр тӀ зӀхӀтшӀӀн зӀратлӀӀкыщтыр ары. НӀмыкӀӀу а зӀклӀри щытынкы мӀхъу, шъо зӀфӀшъхафхӀри, мӀхӀри, ау ар тӀ тшӀӀрӀп, зӀ-рӀтлӀгъуӀхӀэр, кызырӀдгъу-рылохӀэр амалӀу ТхьӀм кы-титыгъӀм елӀытыгъ, ащ дунаир зӀратигъӀлӀгъуӀр ары илӀп, ащ тылӀӀкыӀни тлӀӀкыӀнӀп.

ТӀри, цыфхӀм, ТхьӀм кыыт-фигъӀпсыгъӀ дунаим тыщӀпсӀу, ТхьӀр псӀу тӀлӀм изы лӀахышъ, тыкӀзӀгъӀхъугъӀр, тыщызгӀа-лӀрӀ икӀоу зӀхӀтшӀлӀжыӀрӀп. Тыгъу ташъхагъыр зӀрӀщылӀм зи ехъырӀхышӀрӀп, ащ уеплӀы-мӀ, унӀхӀр кӀеупыцӀӀх. Ау ТхьӀм фӀгъӀхыгъӀу бӀмӀ уп-чӀӀхӀр кӀагъӀууцӀ, ар тыгъӀм фӀдӀу алыӀгъуэрӀпышъ. ЫпшӀӀ-кӀӀ кызырӀрӀщылауагъӀу, ар зӀрӀ-щылӀр кӀӀзыушыхъагырӀр дуна-еу тызхӀтыр ары, чыгушъхъу тызчыпсӀуэрӀр, псӀу тыщызгӀа-лӀрӀ. ПсӀр зыфӀдӀр икӀоу зыми кыӀон ылӀӀкыӀрӀп, ау зӀклӀми ар кӀагӀурӀо ыкы зӀ-хӀшӀӀ. ПсӀр арыба тӀзгӀашӀӀрӀр гукӀӀгъуӀр, шӀульӀгъуӀр, шӀур, ер, кӀумалыгъӀр зыфӀдӀхӀр. ПсӀр арыба узырӀр тигунӀсӀмӀ зыгорӀ кӀахъулагъӀмӀ, гугъуемылӀны-гъӀр кытхӀзгъафӀрӀр?

«ЦыфмӀ яуахътӀ — ягъашӀ,

ащ кыкӀӀлӀпкыӀон щылӀмӀ, ТхьӀ-шхо закӀор ары зышӀӀрӀр, — етхы Налбый. — ТӀ, цыфхӀм, загӀорӀ, загӀорӀ дӀдӀрӀ Ащ иныбжыкы ттырешышъ, инӀ-фынӀкӀӀ тынапӀӀ кызытӀыре-хы. ДжащтӀу нӀлӀгъу закӀокӀӀ лӀӀлӀӀнчӀӀм тыхӀгӀаплӀӀ. Ар-мырмӀ тыгу ушкӀоипӀшт, ты-гухӀр истыкыгъӀхӀу, ныбжыкы нӀлӀхъу дунаишхом тыхӀу-тысӀжыщтыр».

Дунаим щызӀлӀашӀӀрӀ тхӀкӀо-шхохӀм ыкы философхӀм Уахъ-тӀм ыкы кытӀтӀшӀӀкыгъӀм зӀ-кӀӀми афӀгъӀхыгъӀу макӀӀп атхыгъӀр, ау Налбый ытхыгъӀ

«Къуекъо Налбый тхӀаӀлоу, гупшысӀаӀлоу ТхьӀм кыгъӀхъу-гъ, адыгӀ бӀз кӀаӀбз, бӀз куу, бӀз щӀрыо лӀӀкӀлӀӀу. Ащ инӀу уз-лӀкӀеубытӀ, уеумӀхы, укыӀхӀ-кыжыӀн умылӀӀкӀӀу оухыфӀ итхылӀ бгъӀтӀылӀырӀп. АдыгӀ лорӀуатӀм ыбзи, икыӀгъӀлӀгъо-кӀӀ амалхӀри, итемӀмӀ, иоб-размӀ кӀӀ шыпкӀӀу еклӀпӀкӀӀ-хӀри, ащ фӀдӀу художественнӀ литературӀм — усӀм, прозӀм, драмӀм яхӀбз куухӀр, якыгъӀ-лӀгъуӀ амалхӀри кызылӀкы-гъӀхъагъӀх».

произведениехӀр, анахъӀу кӀӀ-бар заулӀу зӀхӀт романӀу «Щы-мылӀжыӀхӀм ясӀнабжъ», повест-хӀу «КъушъхъӀ ябгъ», «ЗӀкӀо-мӀз» зыфӀӀпӀштхӀр, ахӀм ашъхӀадымыкыгъӀхӀмӀ, ауж кынагъӀхӀп.

ЗӀлӀашӀӀрӀ тхӀкӀошхоу Лев Толстоим итхылӀгъу «ЩылӀны-гъӀм игъогу» зыфилохӀр ежы-ри, губзыгъу охътӀ зӀфӀшъхаф-хӀм кӀаӀлоцӀ дунаим тетыгъӀхӀм атхыгъӀхӀри зӀхӀуытагъӀхӀу кыщытыгъӀх. Мары ащ ытхы-рӀр: «ТӀ тӀо зыхъуэрӀм: мыр хъуагъӀ, мыр хъушт е хъун ылӀӀкыщты, тӀ тызтегушылӀрӀр цыф пкышъоӀым ищылӀныгъ ары. Ау гушъхъ щылаӀлӀр — ар щылаӀгъӀп ыкы щылӀштӀп, ащ джыдӀдӀм тырӀпсӀу. Джары щылӀныгъӀ шыпкӀӀр. Цыфыр пкышъоӀ закӀокӀӀ щымылӀу,

акылыгъӀ-лушыгъӀм зӀрӀхыгъӀ-хъуагъӀр ары. АдыгӀ лӀӀпкыӀм икыӀжапӀӀ, ащ игъогу, лорӀуа-тӀхӀр, нартмӀ якӀӀбархӀр, ахӀм ялӀыхъушъ шъхӀаӀхӀр, ежъ Налбый гъунӀ зымылӀ гупшысӀу ыгъӀфӀдӀэрӀм лӀыпыщагъӀхӀу, гушылӀ щӀрыо закӀӀхӀу гӀӀпсы-гъӀх, ижыӀр адыгӀ лӀӀпкӀӀу дунаим ятӀ пӀашъӀмӀ ащыщыр лӀагъу елӀты.

СӀ кыхӀзӀгъӀшӀрӀмӀ ащы-щӀу УахътӀм имӀхъанӀ кыфӀз-гъӀзӀжыӀн. ЫпшӀӀкӀӀ кызырӀр-щылауагъӀу, Къуекъо Налбый и УахътӀ гъунӀнчӀым кыхӀӀкы ыкы гъунӀнчӀым хӀхъажы, хъоумрӀ уахътӀмрӀ игъорыгъоу итхыгъӀхӀм кӀахӀфӀ: «БӀрӀ чъагъа, макӀӀрӀ хъӀпкӀагъа, нартыр ХъоурӀ УахътӀрӀ ягу-пшысӀэрӀп, зыщызӀуагъӀр — чыгу, зыщыфӀхыгъӀр — зман.

арыба агу тыкызырӀӀкыжы-щтыр?

ФӀнӀс. ЗӀгорӀм кӀӀхъуи, зӀгорӀм лӀӀжыгъӀр сӀда угу кызыфӀӀкыжыӀн фаер? Ащ те-фӀрӀр зӀкӀӀ фашӀагъ, узгъӀгу-мӀкыӀн фаехӀр кӀӀхъун зымы-лӀӀкыгъӀхӀр ары. ТидӀ щылӀха ахӀр, сӀд якӀӀбар, сӀд афӀт-шӀӀн лӀӀӀкыщты?»

Джыри зӀ кыхӀзӀгъӀшӀнӀу сыфай, Къуекъо Налбый уахътӀр зӀрилӀгъуэрӀм, зӀрӀзӀхышӀӀрӀм фӀдӀу, упчӀабӀ зыфӀдӀгъууцӀрӀ дунаим гъунапкӀӀ зӀримылӀу, ежъ итхӀкӀӀ-гупшысӀаӀкӀӀ шапхӀ горӀм егъууцӀолагъӀу, егъзы-гъӀу дӀфызагъӀу щытӀп, ар гъунӀнчъ. Ныбжы узӀмыгупшы-сӀштым, узӀнӀмысшым, обра-зӀу тлӀытӀщтыгъӀхӀм ашъха-рыкӀӀу, нарт кӀӀбармӀ, тхыдӀ-таурыхыжыӀм алыпыдзагъӀ-

Адыгэ художественнэ псалъэм зыригъэІэтыгъ

Тыгъгъазэм икӀэхым гуманитар ушэтнхэмкӀэ Адыгэ республикэ институтым щыӀогъэ конференциер темэ шӀхъалэу «Эпоха многогранного литературного творчества Нальбия Куека в истории развития адыгейского художественного слова» зыфилорэр кызӀэлухӀу гъӀспыгъӀгъэ, лӀфтхъабзэм шӀольыр ыкӀи дунaim щыцӀэрыӀо гъсагъэхэр хӀэлъжыгъӀх.

Шьольыр научнэ-практическэ конференциер шлуфэс гушылклэ кызыэлуйхыг ыкли зэрищагь филологии шлэныгэхэмклэ докторэу, институтым идиректор игуадзэу Биданыкыо Марзият. Адыгэ лъэпкым кыхыэкыгыэ усэкло-тхэклошхоу Къуекыо Налбый итворчествэ зикласэу лъыплъэрэр зэрэбэр, Адыгеим имызакыоу, зэкшоу республикэхэми, дунаим зэфэдэклэ щиткыухагэ хьугэ адыгэхэми Налбый игупшысэ, илитературнэ гушъхьэклэн ягуапэу зэрэзрагашлэу, зэрагэунэшкырэр клигъэтхыгь, усаком итворчествэк адыгэ лъэпкым игашлэ зэбгэшлэн зэрэплъэклищтыр кылуагь.

Филология шлэныгэхэмклэ кандидатэ, гуманитар ушэтын-хэмклэ Адыгэ республикэ институтым литературэмклэ иотдел ипачэу Жаклэмькы Заримэ апэрэ гушылэу «Игьэшлэ льягэ адыгэ литературэм цыпхыри-цыгь» зыфилорэм кышлыгэ. Налбай ихэзхуклэ, иеджаклэ, усэн-тхэным зэрэфэклаугьэр, а эклэми кьаклэкыгьэр зэрэбэр, зэрэгэшлэгьоныр, адыгэ лите-ратурэр лэныкыуабэклэ зэри-гьэабигьэр кырилотыкыгэ.

Ещё жёгъэ псалъэр лъигъэ-
клотагъ гуманитар ушэтынхэмклэ
Абхъаз институтэу Д. И. Гулия

Усаклоу, тхаклоу, драматургэу, Адыгэ Республикэм искусствэхэм-кэ изаслуженнэ лофышлэшхоу, АР-м и Къэралыгъо шлухафтын илауреатэу Къуекъо Налбый кызыхъугъэр илъэс 85-рэ зэрэхъугъэм епхыгъэу мэфэкI лофтхьабзэхэр илъэсым Адыгеим щырагъэ-кIокIыгъэх.

А. Іэшъын

ыцлэ зыхьырэм шлэныгэхэмклэ
Абхъазым и Академие ишлэны-
гэлэжхэу ыкли идиректорэу
Арда Ашуба. Адыгэ-абхъаз
лэпкхэр зы лэпкк лхасэ
зилэхэу зэрэщытхэр клигэатхы-
зэ, Къуекъо Налбый шэлэфэ
зышъхамысыжхэу литературэм
зэрэщылэжхэгэр, зынэмысыгэ
лэныкхэу гори щымылэу адыгэ
художественнэ псалэм итарихъ
зэрэхигэхъуагэр, илхэпкк
фишлэрэр шломаклэу Налбый
зэрэщылагэр, узкларыпплынэу
зэрэщытыгэр щысэхэмклэ кл-
гэатхыгы.

Онлайн шыклым тетэу шлэ-
ныгэ-практическэ конферен-
цием кыхэлэжыагь КъБР-м

илъепкъ гъзэтэу «Адыгэ псалъэм» иобозревателэу, адыгабзэмрэ литературэмрэкӀэ клӀагъаджэхэм я Ассоциациеу Кази Атажукиным ыцӀэ зыхыӀырэм итхаматэу Табышъэ Мурат. «Псэм илэшлӀ къыуатэмэ...» зыфилорэ гушыӀэр къышыгы. Къуекъо Налбый итворчествэ аукъодыеу шымытэу, усӀклотхӀэклошхом ыпкъынэ-лынӀэклӀэ ыкӀи ыпсӀэклӀэ ыщӀцӀырэр зӀклӀэ кыпплыгӀэглӀэсэу зэрэгӀэшлӀгъоныр, игупшысэ хъуауу къызэрэдӀкӀырэр, ыкӀуачӀэ адыгэ литературэм пытэу зэрӀэхъагъэр, псӀэр зыхӀэлъжӀэрэ лӀофур зысӀэхӀэмкӀэ къылушыхъытӀэз, гум нӀсэу игушыӀэ аш гъӀосыгагъэ.

Зэпэчыжыэ шыклэм тетэу мэфэкл зэхыхэм кыхэлэжыаг филологии шэныгэхэмклэ докторэу, гуманитар ушэтынхэмклэ Абхъаз институтэу Д. И. Гулиа ыцлэ зыхырэм литературэмрэклэ иотдел ишэныгыэ юфышлэ шъхьалэу Владимир Зантарий. Ар ыгу кыделэу усаклоу Къуекъо Налбий иилъэс 85-клэ зэклэ конференцием хэлажыэхэрэм кыафэлушэаг. Налбий фэдэ цыф йуш-акылышло губзыгыэхэр, усэкло-тхэклошхохэр зилэ адыгэ лъэпкыр бэгъашлэ ху-нэу, Къуекъом ихудожественнэ псалъэ аухъумэнэу ыкли хагъэхонэу кыафэлэуаг. Налбий игушысэ лэжыгыгэ зэрэщытэу

осэxho дэдэ зэрилэр, Къуекъо
Налбый гум лыйлэсышъурэ уса-
клоу зэрэщытыр кIигъэтхъыгъ,
адыгъ лъэпкъым ащ фэдэ нэб-
гырэxho зэрилэмкIэ къыфэгү-
шуагъ, шум сьидигуи дэмыхын-
ху, ялыгъэрэ цыфыгъэрэ
зэпэщачу щылэнху къафилуагъ.

Конференцием хэлэжыаг усаклоу, Урысыем итхаклохэм я Союз хэтэу, АР-м изаслуженнэ журналистэу Дэрбэ Тимур. «Къуекбо Налбий и Уахтэ гьунэнчъ» зыфилорэ гушылэр кышлыгъ. Налбий игъэшлэ клэкл мыин (илъэс 69-рэ кыгыгъэша-гээр) игушылэ пэпчъ уасэ инэу зэрэлэжыгъээр узкырыплъын цыфышхоу лъэпкъым кызыэрэ-хэклыгъээр ыкли литературоведэу Хъуажъ Нуриет Къуекбом игу-шылэ клочлэшл инэу хэлъыр зэрэклигъэтхыэрэм зэрэдыри-гъаштэрэр кылуагъ, гъэзетэу «Адыгэ макъэм» зитхыгъэ Н. Къуекбом фэгъэхыгъэу кы-хыгъэз Абыдэ Хысэ ишоинго-ныгъэ ежъми дыргыгъаштэзэ, усаклоу, тхаклоу, драматургэу, цыф инэу Къуекбо Налбий нэпэелл-саугъэт тикъэлэ шхьалэ шыфэгъэуцугъэныр ыкли кышшыфызэлухыгъэныр игъоу Дэрбэм ыльэгъугъ.

Усэкюшхом илэжыгыэ бэ-
гъуагэклэ еплыккэ-шлэшлэ зэ-
фэшъахфхэр конференцием
хэлэжыгээ цыфыбэм агу къа-
делэу кыралотыкыгъ. Шүр
илэжыу шылэгъэ Налбый псаум
фэдэу пстэуми мы сыхъатхэм
апашъхэ итыгъ. Гушылэ зафэр,
гупшысэ псыхыагэр псэ пытэх.
Налбый ыцли ишүшлагъи адыгэ
лъапкыыр шөлэфэ шылэштых.

«Цыфхэм пцлэ ралофэ ушы!»
elo гуцылэжым, Къуекъо Нал-
бый псаумэ анахь псаужь.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

АдыгабзэмкІэ зэнэкъокъу

**МысатыушI организа-
циеу «Черкес медиа-
платформа» зыфиIорэм
«Адыгабзэ зэтэгъашIэ»
зыцIэ зэнэкъокъоу зехи-
щэгъэм зэфэхьысыжь-
хэр фишIыгъэх.**

Адугэ Республикэм и Лъэпкъ музей зэхэхьэр шыреклоклыгъ. Зэнэкьокъум теклоныгъэ кышцэдэрыхыгъэ еджаклохэмрэ клэлэегъаджэхэмрэ музем къеклоплагъэх.

Зэнэкбокьюм изэхэцаклоу «Черкес Медиаплатформэм» ипашэу Лыхуклэ Айдэмыр кызырлыуагэмклэ, «Бээм тисабыйхэр нахь фэтэнхэм тыхайпкырыкхызы «Адыгабзэ зэтэгашлэ» зыфилорэ зэнэкбокьюр зэхэтцаг. Теклоныгэ кыдзыныххэрэм ятыбдт шэу, кыдзыныхэмклэ сныттыжгу, бизнесмену Хьунэ Юрэ лзылэгу кытфэхугь. Адыгеим иобшественнэ организации зэфэшхьафыбэм бээм фэгэхыгэ лфтхьабзэхэр бэу рагьэлоклы хугэ. Тэ пшэрылэу

тилагээр клэлэцкыкүр зэджагээр адыгабзеклэ кылотэжыныу ары. Я 3 — 11-рэ классхэм арыс нэбгырэ 50 ащ хэлэжыагб. Зэнэкьокүм уасэ фэзышыгыэхэр АР-м гэсэныгыэмрэ шлэныгыэмрэклэ и Министэрствэ, лофшэнымрэ социальнэ хэхьоныгыэмрэклэ Министерствэм, гуманитар ушэтынхэмклэ Адигэ республикэ институтым, культурэмклэ Министерствэм, АКуь-м и Ляпэкэ факультет ялыкloxэр ары. Гэсэныгыэмклэ «Нартхэр» льяпкыым игушъхэклэн льяплэу зэрэщытым фэш! кыкылэпыклорэ зэнэкьокүр ащ фэгэхьыгыэшт».

Анахь дэгоу зэнэкьокьум ишапхьэхэр зыгьэцкIлэгъэ нэгыри 10 кыхагъэщыгъ: КIыкI Асфар, Бэшкэкьо Асхъад, Тхьаггэпсэу Зайнаб, ЖакIэмьыко Самия, Квэбэртэе Султан, Гүлэ Сабин, Ешэкьо Нафис, Гьыш Самир, Пщыдатэкьо Альбин, Зехьэ Светлан. ЗэхэцакIохэм ящытхуэ тхьылхэмрэ сомэ мини 5 зырызэр кIэлэцIыкIухэм афэгъэшъошэгъ.

Осэш! купым хэтыгъэхэм
къыхахыгъэ нэбгырихми шлү-

Факт

хяфтынхэр афашыгьэх. Ахэр:
Тальэкьо Дамир, Цэй Ясмин,
Кьюижь Сэтэнай, Хьамыкьо
Алим, Кьохьужь Заир, Дэгү-
жые Джамилия.

Гухэкл нахь мышлэми, непэ

адыгабзэкӀ гушыӀэхэрэм япчӀа-
гӀэ нахь макӀэ мэхъу. Мы гу-
мэкӀыгъор дэгъзыжьыгъэным
пае республикэм макӀп ща-
шӀэрэр. Адыгабзэм изытет зы-
шӀоӀофхэм зэхашӀэрэ Ӏофтхьа-

бзэхэр нахыбэ зэрэхурэм
лэшэу тегэгушо. Ныдэльфы-
бзэр зэгэшлэгэным, кэуху-
мэгэным тклуачлэ зэхэлэу
тыдэлажэмэ, шлуагэ кытышт.

ЛЪЭПШЪЫКЪО Фатим.

Бокс

Спортсмени 100-м ехъу хэлэжъагъ

Зэфэхьысыжъхэм кыизерагъэлэжъагъэмкIэ, чыплэ боксерхэм гъэхъэгъашъхэр ашыгъэх, апэрэ чыплибл кыдахыгъ. Ахэм ащыщэу Иван Дьячковыр боксер анахъ дэгъоу зэнэкъокъум еплъыгъэхэм кыхахыгъ ыкIи ахъщэ шухъафтын фагъэшъошагъ. ЗэхэщакIохэм зэрагъэнэфагъэмкIэ, лъэныкъоу «Боксер анахъ дэгъу» зыфилорэм теклоныгъэр кыщы-

БоксымкIэ зэлухыгъэ турнирэу Красногвардейскэ районым щыкIуагъэм Адыгэ Республикэм ыкIи Краснодар краим яспортсменхэр хэлэжъагъэх, ахэр нэбгыри 100-м ехъуштыгъэх.

дихыгъ Адыгэкъалэ щыщ Пщыпый Мурат. Техникэ анахъ дахэ къэзыгъэлэжъагъэр Шытхалэ иллы-

кIоу Давид Ашанян. Джащ фэдэу къахагъэщыгъэхэм ащыщ Мыекьюапэ щыпсэурэ Уджыхъу Нарт.

Мыхэм зэкIэмкIи кубокхэр ыкIи ахъщэ шухъафтынхэр афагъэшъошагъэх.

Теннис цыкIур

Мы илэсымкIэ апэрэ зэнэкъокъу

Мыекьюапэ, Адыгэкъалэ ыкIи къуаджэу Нэшукъуае яспортсменхэр Христос кызыхъугъэ мафэм фэгъэхыгъэ турнирэу Лабинскэ щыкIуагъэм хэлэжъагъэх ыкIи медальхэм афэбэнагъэх. Мызыгъэгум кIэлэ ыкIи пшъэшъэ ныбжьыкIэхэр зэнэкъокъугъэх.

Мыекьюапэ испорт еджаплэу С.М. Джэнчатэм ыцIэ зыхьырэм зыщызыгъэсэрэ нэбгыритф республикэм икIэлэ шъхалэ иллыкIуагъэх. АнахьыкIэхэм якуп хэтыгъэ Адам Матюшиным текло-

ныгъэр кыдихыгъ, Бзаго Дамир яцэнэрэ хъугъэ. Зыныбжъ илэс 14-м шомыкIыгъэхэм якуп хэтыгъэ Артем Вариводиным зэлукIэгъуи 6 илагъ, ахэр зэкIэри кыыхыгъэх ыкIи апэрэ чыплэр кы-

дихыгъ. КIалэхэр зыгъасэхэрэр Бзаго Рустам.

Пшъашъэхэм язэнэкъокъу къащыхэщыгъ къуаджэу Нэшукъуае щыщ Чэтэо Альбинэ, ащ теклоныгъэр кыдихыгъ. Мы

куп дэдэм хэтыгъэ Адыгэкъалэ щыпсэурэ Пэнэшъу Мадинэ яцэнэрэ чыплэр къыфагъэшъошагъ. Пшъашъэхэм ятренерых КIыкI Бисл'анрэ Ешыгоо Мухътаррэ.

Зэхэзышагъэр ыкIи кыдзыгъэжъагъэр:
АР-м лъэпкъ ИофхэмкIэ, IэкIыб къралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыекьюапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыгъэр:
385000,
къ. Мыекьюапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм къаихьэрэр А4-кIэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахъ цIыкIунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIэгъэкIожьых.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
УФ-м хэутын ИофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыгъыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэларышIапI, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекьюапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр
4190
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 11

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахъэр
Сыхъатыр
18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахъэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхьалэр
МэщIэкъо С. А.

Редактор шъхьалэм игуадзэр
Тэу З. Дз.

ПшъэдэжIыжъ зыхьырэ секретарыр
ЖакIэмыкъо А. З.